

КИШЛОК ХАЖАТИ

1991 йил 16 ноябрь
ШАНБА
№ 222 (5.265)
Баҳоси 8 тийин.

КУНДАЛИК ИЖТИМОЙ -
СИЁСИЙ РЎЗНОМА

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Хафтада беш марта чоп этилади

МАМЛАКАТ ИШБИЛАРМОНЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

15 ноябрь кунин Тошкентда мустақил республикалар ва давлатлар Ишбилармонлари иттифоқлари ва уюшмалари мувофиқлаштирувчи иқтисодий кенгашининг мажлиси очилди. Унда собиқ СССР Иттифоқидаги амалда барча республикалар ишбилармонларининг вакиллари қатнашмоқдалар. Мажлисни Ўзбекистон Ишбилармонлари уюшмаси Президенти, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши иқтисодий ислохот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини-ўзин бошқариш қўмитасининг раиси Э. Н. Хўжаев очди. Учрашув қатнашчилари ҳузурида республика Олий Кенгаши раисининг ўринбосари Б. И. Бугров нутқ сўзлади.

Ўзбекистон пойтахтида мувофиқлаштирувчи иқтисодий кенгаш тузишга доир таъсис ҳужжатлари имзолашнинг мўлжалланмоқда. Бундан ташқари мамлакат ишбилармонларининг бу учрашувига ягона иқтисодий сиёсат, унинг стратегияси ва тактикасини ишлаб чиқишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Республикалар Ишбилармонлари уюшмаларининг вакиллари турли даражалардаги алоқаларнинг негизлари, давлатга қарашли бўлмаган корхоналарни ривожлантириш дастурини, иқтисодиётнинг асосий соҳаларидаги фаолиятини мувофиқлаштиришни муҳокама қилишни мўлжалламоқдалар. Бунинг учун мажлисда иш-

● Қабул пайти.

Ф. ҚУРБОНҚОЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

билармонлар Европа-Осиё уюшмаларининг, СССР илмифан-сановат иттифоқининг раҳбарлари, шунингдек СССР Президенти ҳузуридаги Ишбилармонлик кенгаши раиси А. П. Владиславлев, СССР Президентининг маслаҳатчилари С. А. Ско-

повский ва В. И. Карасев қатнашмоқдалар.

Шу кунин мажлис қатнашчиларини Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов қабул қилди. У Тошкентга келган ишбилармонларни республикада ву-

жудга келган иқтисодий вазият билан таништириб, ишбилармонликни ривожлантириш истиқболлари ҳақида сўзлаб берди. Сўнгги мамлакатнинг молиявий-иқтисодий базасини ривожлантириш йўллари тўғрисида манфаатдорлик билан ба-

тафсил фикрлашиб олindi, фикрлашув чоғида барча минтақалар яқиндан ҳамкорлик қилиши ва улар ягона бозор маконини сақлаб қоллиши зарурлиги таъкидланди.

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси вице-прези-

денти Ш. Р. Мирсатидов, Республика Вазирилар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Ҳ. Қ. Исмомов, Ўзбекистон қасба уюшмалари федерацияси кенгашининг раиси Б. Алламуродов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

АҚШ ГУБЕРНАТОРЛАРИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Америка Қўшма Штатларидан келган делегация Ўзбекистон Республикаси ҳаёти билан танишмоқда. Делегацияга Колорадо штатининг губернатори Рой Ромер, Пэнн Делавэр штатининг губернатори Майкл Касл бошчилиги қилинмоқда. Делегация таркибида губернаторлар Фарбий уюшмасининг Бош директори Джеймс Соуби, «Конкорд» фирмасининг Президентини Чарльз Петерсон ҳам бор.

15 ноябрь кунин Ўзбекистон Республикасининг Президентини И. А. Каримов Р. Ромер, М. Касл ва делегациянинг бошқа аъзоларини қабул қилди.

Сўхбат чоғида меҳмонлар Ўзбекистондаги ишларнинг аҳоли билан батафсил таништирилди. Сўнгги вақтлардаги марказ ушбу ўрта Осиё минтақасини асосан бой хом-ашё базаси деб ҳисоблаб келгандлиги, минтақани қар тўмонлама ривожлантиришга мутлақо етарли эътибор берилмагандлиги таъкидланди.

Ўзбекистон мустақиллигининг эълон қилиниши муҳим сиёсий воқеа бўлди. Бу яқиндаги иқтисодий қосқаллиш учун янги имкониятлар оча-

ди. Республикадаги барқарор сиёсий вазият бу ишда муҳим аҳамиятга эга бўлди. Республикада яшайдиган турли миллатли маънавий диний эътиқодли турли-чанд одамларнинг аҳил яшаб меҳнат қилишлари учун ҳукумат муҳим бўлган ҳамма ишни қилмоқда. Ўзбекистон Иттифоқ таркибидан чиқмоқчи эмас, у яқинда тузилган икки томонлама шартнома-лар ва битимлар орқали бошқа республикалар билан ўзаро алоқаларни мустақамламоқда.

Фарб технологияларини, сармояларини жорий этиш иқтисодиётни барқарорлаштириш ва ривожлантиришда жиддий омил бўлиши мумкин. Ўзбекистон ҳукумати иқтисодиётни ривожлантиришда, ёшларни замонавий ишлаб чиқаришга ўргатишга маблағ сарфлашга аҳд қилган хорижий давлатлар компаниялари ва ишбилармонлари учун ҳамма имкониятни яратиб беришга тайёрдир.

Р. Ромер ўз ҳамкасбларининг умумий фикрини билдириб, икки томонлама иқтисодий алоқаларни тағин ҳам ривожлантириш

учун Ўзбекистон Президентини билан учрашувининг аҳамиятини таъкидлади. Америка штатларининг раҳбарлари сўхбат мазмунини Америкадаги эллик губернаторнинг ҳаммасига етказиш ниятидадиллар. Улар И. А. Каримовни ўз штатларига таклиф этдилар. Таклиф қабул қилинди.

Меҳмонлар ўзларини қизиқтирган саволларга аниқ жавоб олдилар.

Сўхбатда Ўзбекистон Республикаси вице-президенти Ш. Р. Мирсатидов, Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузуридаги Вазирилар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари К. Ж. Ҳаққулов, Ўзбекистон Республикаси давлат таъқиқ савдо алоқалари қўмитаси раиси У. Т. Султонов, СССР атом энергетикаси сановати вазирининг ўринбосари П. М. Верхових иштирок этдилар.

Бир кун олдин делегация аъзолари республика вазирилари ва идоралари раҳбарлари билан учрашиб, сўхбатлашдилар.

Меҳмонлар Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирилди, қадимий Бухорода бўлишди. (ЎзТАГ).

● Самимий сўхбат чоғида.

Р. НУРИДИНОВ, Р. ЖУМАНИЕЗОВ, сурати (ЎзТАГ).

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

Тошкентда 14 ноябрь кунин Ўзбекистон Республикаси билан Молдова Республикаси ҳукуматлари ўртасида 1992 йилда савдо-иқтисодий ҳамкорлик қондалари тўғрисида тузилган битим имзоланди.

Ҳужжат ўзаро маҳсулот етказиб беришни шу йилги даражада сақлаб туришни

қўзда тутди. Бунда қабул қилинган мажбуриятларнинг баъжарилишини иккала томон назорат қилиб боради.

Битимни: Ўзбекистон ҳукумати номидан — Ўзбекистон Республикаси Президентини ҳузуридаги Вазирилар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Қ. Ҳаққулов, Молдова ҳукумати номидан — рес-

публика бош вазирининг биринчи ўринбосари А. Сангел имзоладилар.

Журналистлар билан сўхбатда улар битимнинг имзолашнинг республикалар ўртасидаги алоқаларни йўлга қўйишга доир муҳим қадам эканлигини айтдилар.

(ЎзТАГ).

ЖУРНАЛИСТЛАР УЮШМАСИНИНГ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси бошқарувининг 15 ноябрь кунин Тошкентда бўлиб ўтган пленуми кун тартибига бозор шартинида республика журналистларининг иқтисодий-ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоя қилиш масалалари киритилди. Унда тўққиз ой ичда қилинган ишлар тўғрисида уюшма

бошқаруви раиси Л. Кабиров ахборот берди.

Пленум ташкилий масалани ҳам кўриб чиқди. О. М. Муҳаммаджонов фонд директори лавозимидан озод қилинди.

Пленумда СССР Журналистлар уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари В. В. Сукомлинов нутқ сўзлади. (ЎзТАГ).

БОБОТОҒ

ЎЗУМЛАРИ

Сурхондарё вилоятидаги «Боботоғ» давлат хўжалиги соҳибдорлари ўз маҳсулотларини истеъмолчиларга яқинлиги тўғрисида улардан 750 тонна ўзум сотдилар, бу режалаштирилгандан 20 тонна кўпдир.

Бу ерда даярили 950 тонна ўзум йиғиб олindi. Хўллас, хўжалиқдаги барча аҳоли ўзум гамаляб қўйди. Табиат инжиқлик қилиб соҳибдорлар олдиға қийин вазифаларни қўйишга қарамай, мўл ҳосил етиштирилгандлигини таъкидлаб ўтиш керак. 327 гектар тоқзорни парвариш қилишни зиммасига олган оилавий эвенолар аҳилик билан ишлаб узумдан мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлишди.

ХОНАДОНЛАРГА ЗАНГОРИ ОЛОВ

Ўзбекистон районининг Оқмачит ва Янгиҳаёт қишлоқлари аҳолисини энди ўтин ва кўмир гамаляш муаммоси ташвишга солмайди. Уларнинг хонадонларига табиий газ узлуксиз келиб турибди.

Районда 500 хонадон газлаштирилди. 35 километр газ қувурлари тортинди. Бу ишларни амалға оширишда район газчилари ва «Гулхан» кооператив аъзоларининг хизмати катта. Айрим материалларни етказиб бе-

ДЕҲҚОНЧИЛИК-САНОАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ришдаги узиллишларга қарамай, улар белгиланган иш ҳажмининг баъжаришга муваффақ бўлишди. Йил охиригача газ қувурлари умумий узунлигини 60 километрга етказиб, яна 350 дан ортиқ хонадонни газ билан таъминлашни режалаштирилди. Қишнинг қиروي кунлари бошлангунда қадар «Ғанибод», «Кўн» давлат хўжалиқлари ва «Пахтақайнар» жамоа хўжалигинидаги кўп уйларга зангори олов етиб келди.

ОТАНГА РАҲМАТ, ФЕРМЕР

Бухоро районининг «Янгитўрмуш» жамоа хўжалигинидаги фермер Ҳамро Савриев шу хўжалиқдаги бола-рига ҳар кун юз литргача серқаймоқ сут жўнатмоқда. 17 та сигир ва новвосни парваришлаш Савриевлар оиласининг барқарор даромад олишини таъминламоқда — улар 10 тоннадан кўпроқ сут ва 2 тоннага яқин гўшт топиридилар.

Жамоа хўжалиги бошқаруви билан тузилган шартномага биноан Х. Савриевга бир ярим гектар ер ажратиб берилган. Меҳнатсевар

фермер ана шу ердан қиш учун 8 тонна беда пичани ва 18 тонна силос гамаляб қўйди. Хўллас, қишнинг совуқ кунларида ҳам қолхозчиларнинг болалари янги соғилган сут билан таъминлаб турилади.

АНДИЖОН БУЮМЛАРИ

«Электроаппарат» заводида маҳсулот ишлаб чиқариш кўпаймоқда. Кенг истеъмол моллари цехига учта конвейер, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг йиғиб тула-тўқис синовдан ўтказишга техникаларни ўрнатилди. «Электр радиаторлар» машина олиб қочнишга қарши «Пульсар» қурилмалари, турли рўзгор электр буюмларини ишлаб чиқаришга ҳозирлик қилинмоқда.

Халқ истеъмол моллари йиллик ҳажмининг 8 миллион сўмликка етказиш режалаштирилган. «Электроаппарат» заводида чиқарилаётган моллар нафақат Андижонликларга, қўшни вилоятларнинг аҳолисинга ҳам етади.

18 НОЯБРДА ЎЗБЕКИСТОН

РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ

СЕССИЯСИ ОЧИЛАДИ

САДОҚАТНИ

АМАЛДА КЎРСАТАЙЛИК

Сессия кун тартибига гоят муҳим ўн етгата масала киритилган. Улар орасида Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги ҳақида умумхалқ овоз бериш ўтказиш, ноғиронларнинг иқтисодий ҳимоялаш масалалари ҳусусида қизғин фикр алмашувлар бўлиши табиий. Бозор иқтисодиёти шартинида муаммолар бола-лаб кетди. Халқ депутатлари анжисидидаги масъулият янада ортиди. Очиги, шундай мураккаб шартинида нақзарларини баъжаришнинг ўзи бўлмайди. Аммо республика раҳбарияти, ҳусусан Президентимиз амалға ошираётган тадбирлар меҳнат аҳлини иқтисодий ҳимоялаш, қийинчиликларини енгиб ўтишда муҳим омил бўлаётти. Эртанги кунимизнинг қандай бўлиши ҳар бир кишининг меҳнати самарасига, ҳамжиҳатлигини, мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлидаги саъй-ҳаракатимизга боғлиқ.

Автоколоннамиз ҳайдовчилари ҳеч қачон ҳозиргидек мураккаб шартинида ишлабмаган. Бошқасини кўзеврининг, биргина эҳтиёт қисм топиш учун сарсон бўлаётти. Қўшни республикаларда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини айирбошлаш ҳисобиға бизга керакли эҳтиёт қисмларни юборишга рози бўлишмапти. Раҳбарларимиз баъзида неъматни қаердан ундиришни билмай зир югуришга югуришган.

Шундай бўлса-да бирлашмасига қаршали 2508-автоколонна ҳайдовчиси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати.

Ватан уруши иштирокчилари, ишлаб чиқариш фахрийларига гамаҳурийлар кўрсатилаяпти. Уларга ҳар ойда 120 сўмдан тоғон пули тўланмоқда. Муҳтож ишчиларга моддий ёрдам кўрсатилаётти. Қўшнға ҳайдовчилар қасба уюшмаси йўлланмаси билан санаторий ва дам олинғ уйларида соғлиқларини мустаҳкамлашди. Ёш боласини бора дёлларининг иш соати қисқартирилди.

Сўнги икки йил ичда «Андижантранс» ишлаб чиқариш бирлашмаси қарийб юз кишини уй-жой билан таъминлади. Яна бир қайрилиш қилинди: барча қолдиқларнинг меҳнат отпускасига уч кунга узайтирилди, ойлик маош ошди. Ўз кунин билан иморат қураётганларга сўзда берилди.

Халқ депутати сифатида ёшлар ҳақида кўп ўйлайман. Шубҳасиз, меҳнатсевар, ишлага чанқол, одобли йўли ва қизларимиз кўп. Бироқ, айниқса сўнги йилларда ёшлар ўртасида ўғирлик, безорилик кучайётганлиги барчанни ташвишлантирмоқда. Ишламай мўмай пул тоғиға ружу қилаётганлар қўпайиб бораётти. Чамаси ҳаётини муаммолар гирдобиди қолди, ёшлар тарбияси билан етарли шугулланмай қўйдик. Сессияда бу масала ҳақида қизғин мунозара бўлиши табиий.

И. БУРХОНОВ.

«Андижантранс» бирлашмасига қаршали 2508-автоколонна ҳайдовчиси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати.

ЮКСАК МАСЪУЛИЯТ

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг навбатдан ташқари еттинчи сессиясида Президент сайлови тўғрисидаги қонун лойиҳаси қабул қилиниб, у умумхалқ муҳокамасига таъсия этилди. Тарихий ҳужжат серқуш дйёр фуқаролари томонидан қизғин муҳокама қилинди.

Равшанки, жойларда Ўзбекистон Президентлигига номзод кўрсатиш ташаббускор гуруҳлари ҳам фаолият юритдилар. Улар қўрида қайд этилган қонун қабул қилинганга қадар меҳнат жамоаларида, кенг омма ўртасида жумҳурият Президентини И. А. Каримовнинг ибратли ишлари, Республика мустақиллиги йўлидаги дадил қадами, қатъиятлигини, меҳнаткаш қаддини тиклаётган ҳаётбахш фармонларини қўллаб-қувватлаш ҳамда кенг тушунтиришни ўзларининг асосий мақсадлари деб билдилар.

Хуқуқшунос сифатида ло йнҳани синовлик билан кўздан кечирилди. Айрим мулоҳазалар ҳусусида фикр-

лашмоқчиман. 37-бандда «такрорий овоз бериш чоғида овоз беришда қатнашган сайловчиларнинг овозини бошқа номзодга нисбатан кўп олган номзод сайланган ҳисобланади», дейилган. Фикримизча, уни албатта таҳрир қилиш керак. Сабоби, Президент республика отаси, унга жуда катта вақолатлар берилган. Уни оддий депутат билан тенглаштириб бўлмайди. Шунинг учун такрорий овоз беришда ҳам сайловчиларнинг 50 фоиздан ортиқ овозини олган киши Президент этиб сайланади, деган жумлани мазкур бандга киритиш мақсадга мувофиқ.

Лойиҳанинг 1-506, 1-моддасининг 3-сўзбошисидида «Ўзбекистон Республикаси Президентини беш йил муддатга сайланади», сўздан кейин: «Ўзбекистон Республикаси Президентини лавозимига номзодлар сонини чекланмайди», жумласини киритиш керак.

А. ВАХОВОВ.

ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ

ЎЗБЕКИСТОН РЕПУБЛИКАСИ

ОЛИЙ КЕНГАШИ САККИЗИНЧИ

СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ

ТЎҒРИСИДА

Ўн иккинчи чакриқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг саккизинчи сессияси 1991 йил 18 ноябрь кунин соат 10 да Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг мажлислар залида очилди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕПУБЛИКАСИ

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ

ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари 17 ноябрь кунин ерталаб соат 9 дан 19 гача Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши мажлислар залининг фойесида рўйхатга олинадилар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕПУБЛИКАСИ

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ГУРУҲЛАРИ

ВАКИЛЛАРИ КЕНГАШИНИНГ

ҚАТНАШЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари гуруҳлари вакилларининг кенгаши ерталаб, 17 ноябрь кунин соат 11 да Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг кичкин мажлислар залида бўлади.

МЁҲНАТ БОЗОРНИНГ ҲУҚУҚИЙ ТАЯНЧИ

Мустақил Ўзбекистон республикасида ҳақиқий меҳнат маромини вужудга келтириш, ҳусусан, аҳолини иш билан таъминлаш масаласи бозор иқтисодиёти шароитида энг ўткир муаммолардан бири бўлиб қолмоқда. Меҳнат бозорини қарор топтириш кундан-кунга ўсиб бораётган ишсизликнинг олдин олиш билан боғлиқ бўлган турли муаммоларни ҳал қилишни талаб этмоқда. Чунки, бозор иқтисодиёти шароитида моддий жиҳатдан заиф бўлган корхоналарнинг синиши, техника ютуқларининг ҳужалик фаолиятида қўлланилиш туйғайли ортишича ишчи кучлардан воз кечишга тўғри келиши мумкин.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси тасис қўрултирида Республика Президенти И. А. Каримов «Ўзбекистонни янгилашда унинг суверенитети ва давлат мустақиллигини мустаҳкамлашда ҳалқ учун муносиб турмуш шароитларини яратишда ҳалқ-демократик партиясининг ўрни ва вазифаси ҳақидаги» маърузасида биз кўп уқулдики иқтисодиётни босқичма-босқич шакллантириш, мулкчилик барча шакллариининг тенг ҳуқуқлиги, самарали ривожланиш учун барча турдаги корхоналарга баб-баравар шароит яратиш, меҳнат унумдорлигини таъминловчи омилларнинг мунтазам тизимини яратиш тарафдоримиз, деб таъкидлади.

Республикада аҳолининг меҳнат қилиш ҳуқуқи, аввало Инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари декларациясининг қондаларига асосланган керак. Унинг 23-моддасида кўра, ҳар бир киши меҳнат қилиш ва иш-жамиятда фойдаланиш, шу жумладан, уқулди ва иқтисодий меҳнат учун ўз қобилиятини тасарруф этиш имкониятини ҳуқуқига, ишчи эркин ташлаш ва ишдан босиш торттиш, қулай меҳнат шароити, давлат томонидан қаролатилган иш ҳақи минимуми ва ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эгадир. Ҳар бир киши тенг меҳнати учун ҳеч бир камситувисиз теги ҳақ олишга ҳақ қилинади. Меҳнатқилар ўзларининг иқтисодий ва ижтимоий манфаатларини ҳимоя қилиш, жамоа бўлиб музокара-лар олиб бориш ҳуқуқига, шунингдек иш ташлаш ҳуқуқига эга. Мажбурий меҳнат эса қонун билан таъқиқланган. Мухокама қилинаётган Қонун лойиҳаси фуқароларнинг кўп қисми бозор иқтисодиёти ва мулкчиликнинг турли шакллари тенг ҳуқуқлиги шароитида меҳнат қилиш, иш турини ташлаш, иш билан таъминлаш ҳуқуқларини рўёбога чиқаришнинг ташкилий, ҳуқуқий ва ижтимоий қаролатилган мустаҳкамлашга қаратилган.

Ўзбекистон республикаси давлат мустақиллиги асослари тўғрисидаги Қонунига 1980 йилдан кейинги ўн йилликда марказдаги сёсиат-нинг нотўғри олиб борилиши натижасида минтақаларда, шу жумладан, Ўзбекистон республикасида ишчи кучларининг ўсишига деярли эътибор берилмади. Ишчи кучлари бошқа минтақаларга экспорт қилинади. Расмий маълумотларга кўра, Ўзбекистонда аҳоли ўсиши Иттифодаги ўртача ўсиш даражасидан уч прим бара-вар ортиди.

Республикада аҳоли-нинг 76,5 фоизи иш билан таъминланган бўлиб, 16 ёшгача бўлганлар аҳоли-нинг 47 фоизини ташкил этади. Маана шу ўсиб кела-ётган ишчи кучларини банд қилиш чораси ҳозирдан пухта ўйланган река асосида кўриямас, иқтисодимиз яна-да ёмон аҳволга тушиб қо-лиши табиий. Айниқса, қиш-лоқ жойларда ишчи куч-ларининг кўпайиши қалашиб, ётган ижтимоий муаммолар-

ни тезда ҳал қилишни талаб этаётди. Ҳозирги вақтда республиканинг 12 миллион аҳолиси қишлоқда яшаб, йилига 500 минг нафарга кўпайиб бораётди. Аҳоли ўсишининг объектив фактор-ларини инобатга олсак, ҳар бир иқтисодий муаммони ҳал қилиш кундалик зарури-ят эканлигини тушунамиз.

Қонун лойиҳасида, бирин-чи мартаба ишсизлар тў-ғрисида ҳуқуқий тўғрисида берилди. Лойиҳанинг 3-мо-ддасида кўра, 16 ёшдан бош-лаб то пенсияга чиқиш ҳу-қуқини олишгача бўлган ёшдаги, ўзларига боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра ишга ва иш ҳақи (меҳнат даромади)га эга бўлган, иш қиларётган, меҳнатта қобилиятли ва меҳнат қи-лишга қасб-қор тайёргарли-да, қайта тайёргарлидан ўтишга тайёр шахс сифати-да иш билан таъминлаш давлат идораларида рўйхат-га олинган, шу идоралар мақбул келадиган ишчи тақ-лиф қилмаган меҳнатта лаёқатли фуқаролар ишсиз-лар, деб ҳисобланади.

Республикада бозор иқтисодиёти шароитида иш-сизликни қаматириш мақ-садига энг муҳим иқтисодий тадбирлар амалга ошири-лати. Янги бозор тўғрисида-нинг шаклланиши, олам-

ламини банд қилиш кечикти-риб бўлмайдиган вазифалар-дир.

Айниқса, ишсиз юрган фу-қароларни меҳнат биржале-ри орқали иш билан таъ-минлаш тобора муҳим аҳа-мийт касб этмоқда. Биржале-рининг ҳуқуқий асослари ҳа-ли ишлаб чиқилмаган. Шу сабабли, биржа фаолияти билан боғлиқ ҳуқуқий му-аммоларни ҳал қилиш ло-зим.

Ҳозирги вақтда Хитойда 1 миллиард 112 миллион киши ишлайди. Унинг меҳ-натта қобилиятли аҳолиси тахминан 680 миллион ки-шини, фақат шу йилнинг ў-зида иш қутаётган аҳолиси эса қариб 11 миллион ки-шини ташкил этади. Хитой-да ҳамма иқтисодий му-аммолар биринчи галда аҳо-лини иш билан таъминлаш нуқтани назаридан кўриб қилинмоқда. Бу ерда иқти-содий ислохотнинг энг асо-сий йўналишларидан бири кичик корхоналарни ривож-лантиришдир. Булар қўшма-ёшлар учун кўпроқ иш ўри-ларини вужудга келтириш-да муҳим омил бўлаётди.

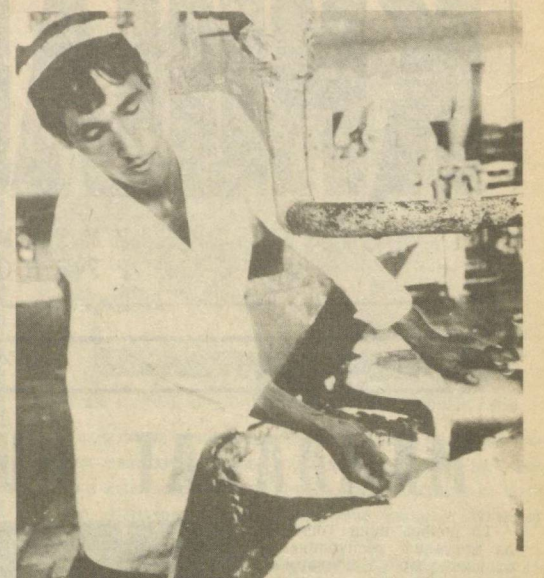
Хитойда аҳолини иш бил-дан таъминлаш ва уни дав-лат томонидан тартибга со-лиш беососита меҳнат Ва-зирлиги томонидан амалга

Аҳолини иш билан банд қилиш мақсадида республи-камизнинг айрим вилоятли-рида, шу жумладан, Самар-қанда «Иш жойлари кўр-газмаси» ўтказилиб ярим кун ичида бир йўла 414 киши бекорчилик қазоби-дан озод этилди. Вилоятда аҳолини иш билан таъмин-лаш мақсадида янги бозор тўғрисидаги шакллантирил-моқда. 1181 ширкат, 230 та кичик корхона, 12 та уюшма ва 4 та қўшма корхоналар ишга туширилиб, уларда ҳозирги вақтда 24 минг ки-ши иш билан бандидир.

Аммо иқтисодий тадбирларнинг қўрилишига қарамадан ви-лоятда ишсизлар сони 22 минг кишини ташкил қи-лади. Агар 414 киши апрель ойидан ишсиз сифатида 148 минг сўм тову пули олган бўлса, иш жойлар кўрғаз-маси ўтказилиши билан 24 минг 840 сўм маблағни те-жаш имконияти вужудга келди. Ана шу амалга оши-риётган илгор тажриба республикамизнинг ҳамма вилоятларида ҳақиқий меҳ-нат бозорини таркиб топти-риш учун омаллаштирилиши лозим.

Лойиҳанинг 19-моддаси-да аҳолини иш билан таъ-минлашда давлат хизмати-нинг вазифалари қайд қи-линган. Ушбу органлар зим-масига белгиланган вақтлар-да «Аҳолини иш билан таъ-минлаш бўйича кўрғазма-лар» ўтказиб туриш маж-бурияти юклатилиши ҳақиқий меҳнат бозорини вужудга келтириш учун жуда катта имконият очилар эди.

Ўзбекистон Республикаси-нинг «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Қонун лойиҳасида диққатга сазовор қондалар ўз ифо-дасини топган. Ўйлаймизки,

Юнус Пулатов Каттақўрғон сўт заводининг омил-кор, ташкилотчи ишчиларидан. Мусобақада қизғин ту-с бераётган бу меҳнат зарбдори кунлик меъёрини 2,5 ҳисса адо этмоқда. СУРАТДА: илгор ишчи Ю. Пулатов иш устиде. Г. АЛИЕВ олган сурат.

ҲАМКОРЛИК РИШТАЛАРИ

Гулистон. «Халқ тарихида Ўзбекистон мам-лакатимиздаги бошқа муста-қил давлатлар билан бевоси-та алоқа қилмаган эди, — деди «Пахта саноати» бир-лашмаси лабораториясининг мудир Зарифа Рахимова. — Энди бундай амалий, аниқ-равшан, ҳар иккила томон манфаатлари ҳисобга олин-ган алоқалар йўлга қўйил-моқда. Мустақил давлатлар билан бундай икки томонла-га алоқалар йилари марказ орқали амалда бўлган аниқ-қаларга нисбатан анча ишончли ва мустақилдир.

Ўзбекистон РСФСР, Ук-раина, Белорусияда, бошқа жумҳуриятлардаги шерик-ларга етказиб берса ариш-диган маҳсулотларга эга. Ҳозир ёки янги орада жум-хуриятимиз ўзига керакли нарсаларни қўбини улардан олади. Ҳар ҳолда қандай Кремль қилмоганан муста-қил жумҳуриятлар иқтисодий ҳамкорлиги тўғрисидаги шартнома амалга оши-ришга нисбатан бу иш анча тез бўлади. Мустақил жум-хуриятларнинг иқтисодий ҳамкорлиги тўғрисидаги шартнома оғир кечилиши, унинг барча бандларини ба-жариш учун кўп куч ва гай-рат ҳамда вақт сарфланиши кераклигини ҳамма яхши тушунади.

Томонлар Россия билан ҳужжатларни имзолаш ва-қтида муносабатларнинг яна бир жиҳати эътибор берил-ди. Ҳужжатларда бар-ча фуқароларнинг миллати-дан қатъи назар тенглиги эътибор қўйилган. Бу эса бар-ча халқлар ўртасидаги дўст-лик, ишончи мустаҳкам-

«Қишлоқ ҳақиқати»га жавоб берадилар

ҲЎЖАСИЗЛИККА ЧЕК ҚЎЙИЛДИ

Биз Пиримтош Ғойибовнинг шикоят хатини текшириб, чора қўриш учун Қашқадарё вилоят халқ назорати қўми-тасига юборгандик. Янгида қўмиати раиси А. БОЗОРОВ-дан қўйидаги маъмулда жавоб олдик:

— Аризада совхоз дирек-тори Шодмонқул Чориқулов Миришкор қишлоғида 400 томошанинг мўлкалланган кинотеатр ҳамда ҳаммом қу-рилиши таласига солиб келатилгани таъкидланган.

Кўб биносини қуриш 1989 йилда «Жасорат» кооперативга шартнома асоси-да топширилган эди. Кооператив эса шартномада белги-ланган тенг ишчи лойиҳа-смета ҳужжатларини ўз на-тижада тайёрламаганилиги са-бабли совхоз кооператив билан тузган шартномага бе-кор қилинган. Ҳозирги пайтда клубнинг лойиҳа-смета ҳу-жжалари тайёрланиб, уни қуриш 78-механизациялаш-ган кўча колонна зимма-сига юклатилган. Ҳаммом қурилишини эса райондаги 236-ПМК олиб бормоқда.

М. Исмонқовнинг ишга қа-бул қилинмаганилиги ҳақида ҳам аризада тўхталган. Ми-ришкор қишлоғида яшовчи Муҳаммад Исмонқов 1989 йил декабрда «Қалдирғоч» болалар боғчасига ишга қа-бул қилинишини сўраб сов-хоз маъмурияти ва боғча мудирасига мурожаат этган. Аммо бўш жой бўлмаган-лиги сабабли уни талаби қондирмаган.

Бундан ташқари боғчада ишловчи 23 ҳодимдан 2 ки-ши текшириш куниди таъ-биёт қўрилган ўтмаганлиги, боғча мossaтирилмаган бинога жойлаштирилганлиги, кийим шафларни билан тў-лиқ таъмин этилмаганлиги аниқланди.

Аризада Тошннвз Богиев 2-агроучастка бошлиғи на-зифасидан асоссиз бўшати-лди, унинг ялғиз судланган Пиния Янгиче тайинланди дейилган. Т. Богиев раҳбар-лик қилган агроучастка пах-та еттиштириш режаларини

Жонажон Ўзбекистон-и-мизнинг давлат мустақили-лиги эълон қилиндию, кўчи-лиқ шовиб қолди. Айримлар қўвонганидан, айрим му-лоҳазали кишилар эса ҳали ҳақиқий мустақилликка эри-шиш учун кўп ишлар ол-динда эканлигини жуда тў-ғри аниқлаганилигини, Меним-ча, биз озошлик остонасига қадам қўйдик, ҳоло.

Энг қийин масъулият ва жавобгарлик ўз йўлимидан дадил бора билишимизда. Бу йўл аста-секин том ма-нодаги мустақиллик сари етаклайди ва давлатимизнинг жадал, қатъий йўналиш оли-ши учун омил беради. Улардан бири эса қаровон-чи — Президентнинг ким ва қандай шахс бўлишига боғлиқ.

Умумхалқ мухокамасига ҳавола қилинган Президент сайлов тўғрисидаги Қонун лойиҳаси бўлган танишиб чиқдим. У кўпгина изланиш ва ташаббуслар, фирм-муло-ҳазалар маҳсули эканлигини қайд этиш лошим. Шу билан бирга ундаги айрим жойлар мунозара талабдир. Масал-ан, лойиҳага кирмаган асо-сий масалалардан бири — ҳар бир фуқарога ўз номзо-дини республика Президент-

«Сайлов участкалари ту-зиш», деб номланган 11-мо-дданинг 2-қисмидаги... олис ва бориш қийин ноҳияларда-ги фуқаролар яшаб турган жойларда сайлов участкала-ри ташкил этилиши мум-

МУНОСАБАТ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВ ТЎҒРИСИДАГИ
ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ ХУСУСИДА

«...» деган жумланинг сўнг-сиги «ташқил этилади», деб ўзгартирилиши керак. Лойиҳанинг 14-моддаси-да «...» деган «Ранс» билан комиссиянинг 4 аъзосининг сўнги партияларнинг раҳ-барлари билан келишиб ту-риб тасдиқланади, деган жойдан, сўнги қисмнинг чиқариб ташлаш лозим. Бундай «келишувчилик»лар-нинг мақсади ва оқибатини халқ ўз бошидан кечириб қўрди. Халқ эркини яна сўнги партияларга «буки» қўйишга уринишдан қочиб

имзосини тўйлаш... марказий Сайлов Комиссияси белгила-ган тартиб ва муддатларда ўтказилади», дейилган. Қо-нунида бу тартиб ва муддат аниқ ифодаланмоғи даркор.

Сир эмаски «сўнги пар-тиялар билан келишиб» бел-гиланган «тартиб ва муд-дат» фақат айрим номзод-ларгагина қўл келди, «бош-қаларни сўнги равишда сўриб чиқарилиши кўз-лайди.

«Ўзбекистон Республика-си Президентлигига номзод-лар фаолиятининг қаролат-лари», деб номланган 29-модданинг 4-бандига «Иша-б ва ишлаб турган жойида, шунингдек шахсий тинту-в қилиниши, мажбуран келти-рилиши мумкин эмас», деб қўшиб қўйилиши керак.

«Такрор овоз бериш», деб аталган 37-моддани 2-банди алоҳида диққат талаб қи-лади. «Такрорий овоз бериш чоғида овоз беришда қат-нашган сайловчиларнинг овозини бошқа номзодга нисбатан кўп олган номзод сайланган ҳисобланади». Эътибор беринг! Бу қоида сайлов ҳақидаги Қонунни

25-модданинг 2-бандидаги «...» номзодини қўллаб-қувват-лаш бўйича фуқароларнинг

«Термиз унверсал савдо-хом ашё биржаси» ваколат-хонасини очиб қўзғати тўти-лан. Афғонистон вилояти аҳолисига тиббий хизмат кўрсатиш ва улар дам оли-шини уюштиришда ёрдам бе-рилади.

Сурхондарё ҳудудида те-мир йўл кентейнерлари ре-монти, гиламлар ва миллий ширинликлар ишлаб чиқа-риш, қизилмия илдизини териб ва уни қайта ишлаш юзасидан бир қанча қўшма Совет-Афгон корхоналарини

АЛОҚА МУС ТАҲКАМЛАНМОҚДА

Мозори Шариф шаҳрида Афғонистоннинг Балх ва Ўзбекистоннинг Сурхондарё вилоятлари ўртасида 1991—1992 йилларда бевосита алоқаларни ривожланти-ришнинг асосий йўналиши-ларни ҳақиқатга ҳужжат им-золанди. Уни халқ депутат-лари Сурхондарё вилоят кеңгаининг раиси Х. Э.

Бердиев билан Балх вилоя-тининг губернатори Мухам-мад Азиз имзоладилар.

Маана бир неча йилдан бери икки чегарадош вилоят ўртасидаги бевосита ало-қалар давом этиб келмоқда ва икки мамлакат ўртасида-ги ҳар томонлама муноса-батларни ривожлантиришда катта аҳамият касб этмоқ-

Кўнгли оқнинг иши пок

ЗАРКЕНТ ҚОВУРДОҒИ

Наһай таърифни эшитган дўстим табиат ардоқларига ўша гушани бориб кўриш истagini билдирди. Нима ҳам дейман, меҳмон фикри амри вожиб.

Кўз охирида, қиш бошлаётганлиги ҳар қадамда сезилади. Бир кунгина олдин шибдек покиза кўринган осмон узра булутлар тўдаси ўрмаларди. Дарахт шохларининг у ер, бу ерида сақланган заъфарон япроқлар намгарчиликка тоб бермасдан титраб ўзлариди. Қадимий адиблар буйлаб ўтган янги йўлга етганимизда булутлар пастлади, атрофни қоронғулаштирди. Сал ўтмай, ёмғир аралаш қор учқунла бошлади.

Шошманг, борлигини бир дақиқа томоша қилайлик, — деди ҳамроҳим.

Кўнги қоплаган булутлар оқими ва пастдан кўтарилаётган туман ёйилган Янгикўрғон посёлкаси, унга туташ қишлоқлар оққушиш парда тўрига бурканмоқда эди.

Заркент қишлоғидаги автотўс бекати рўпарасига келганимизда меҳмон ногаҳон елкамга туртиди:

— Одамлар қириб-қиқайган анави бино охира, шекилли!

Охирага кирганимизда ўзгача манзарига дуч келдим. Иштакани қишлоқчи ёқимли хўш димоғимизга урилди. Ичкари саранжом-сарништа, стол-стулар тартиб билан жойлаштирилган. Оқ ҳалат қийган эчкилига йигит жўжа қовурдоқ солинган товони хўрандаларга

етказиб берарди. Юқорида чой ва бошқа хил ичимликлар.

Хона бурчагидан ўрин олди. Дастлаб чой келтиришди. Сўнг шеригим ишчанлик билан хўрандаларга хизмат қилаётган оқ халатли йигитга биринчи навбатда бизга ҳам жўжа қовурдоқ келтиришни илтимос қилди ва бошқа овқат хусусида кейинроқ ўйлаб кўришимизни айтди.

— Биз фақат жўжа қовурдоқ тайёрлаймиз, — деди халатли йигит.

У беш дақиқа куттишимизни, жўжа қовурдоқ пийшайтганлигини билдирди. Маълум бўлишича, бу ердаги хўранда буюртмаси асосида ишлашаркан. Бир пилладан чой ичганимизча товада четига гармдори ва кўнатлар қўйилган, тобада пийрилган қовурдоқ келтирилди.

Етганимизда ўтирган ўрта ёшли киши сўхбатга қўшилди:

— Нанайга қизим тушган, — деди у. — Гоҳо, қатнаб тураман. Ўзингиздан ўтар гап йўқ, фарзандимиз, қолаверса, қулар ва кўёнимиз хўмат билан кутуб олиб, меҳмондорчилигини жойига қўйишди. Аммо, барибир, шу ерда тўхташга одатланганман. Биринчи, туз-намагини жойига қўйиб тайёрлашди. Ёнг муҳими, хизмат қилаётганлар жуда хўшмуомала. Охира саранжом-сарништа. Бир соат ўтирасизми, ярим соатми, кўнглингиз очилади. Ёз маҳаллари катта шаҳарларда от-

лиққа топилиши амри-маҳол бўлган қанқовбосди ичимликлар шу ерда исталган вақтинчада муҳайе. Иккинчи, йилдан бери ҳар ўтганимизда кириб, охира жўжа билан танишиб олдим. Мудир Шокиржон Ўринбоев, деган одобли йигит. Жўжа қовурдоқни қойиллатиб пийшайтган ошпаз эса Абдурауф Хайдаров. Бирон марта бу ердан биронинг ранжиб чиққанлигини эшитмадим.

Уша хўранда мулоҳазаси баҳона бўлди-ю охира мудири Ш. Ўринбоевнинг суриштирдик. Ҳақиқатдан ҳам у хўшмуомала, саранжомли, ишбилармон ёшлардан экан. Анча йил шоёрлик қилибди. Кейин жамиятимизда ўзгаришлар юз берган, армия хизматида олти йил қўшниқни хотирлабди-ю маҳаллий ташкилотлар билан келишиб охира очибди. Жўжани ўзарининг Янгикўрғон райони хўжалиқларидаги товуқчилик фермалари ва яқин атрофдаги паррандачилик фабрикалари билан тузилган шартнома асосида олишаркан. Келгуси йилдан ўзлари жўжа етиштиришни режалаштиришаркан.

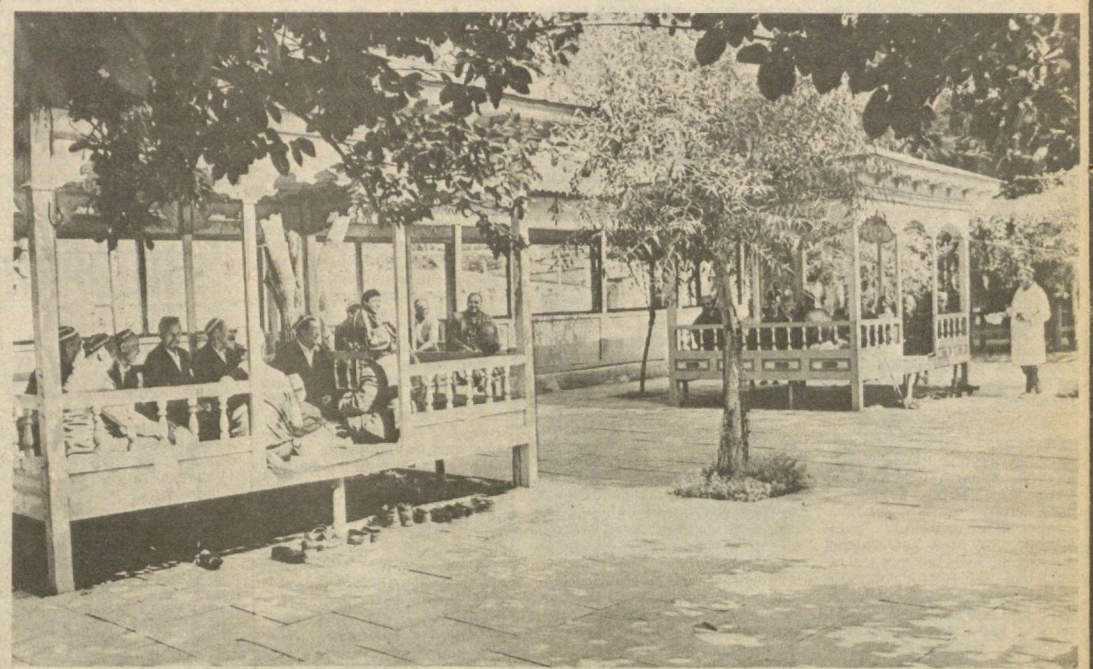
...Тошкентлик дўстимни қачон учратсам, ўша жўжа қовурдоқни эслайдим. Яна бир бор тотиб кўришни орау қилади. Ҳа, қани энди ҳар бир қишлоққа Шокиржон Ўринбоев сингари эчкил йигитлар топила-ю, унга ташариф буюрганлар узоқ вақт эслаб юришса. Бу ҳам савоб, ахир?!

О. ЖУМАНАЗАРОВ.

ЯНГРАСНИ МАҚОМ!

атининг азъоси, Ўзбекистон халқ артисти Коммуна Исмонлова. — Бирок, шунга қарамай ҳеч кимга биринчи ўринни бермасликка қарор қилдик. Бундай даражадаги мусиқавий беллашув ниятда муфозили бўлиб, қўбиларни аниқлашга жуда қаттиқ ёндошдик, уларга нисбатан катта талаб қўйдик.

Ҳакам ҳайъатининг раиси, санъатшунослик доктори Тўхтасин Гофурбековнинг таъкидлашича, ҳозирча бирорта мақом гуруҳи мақом икром этиш санъатини мукаммал ағаллаган эмас. Фарғона, Самарқанд, Хоразм вилоятларида келган икромчилар иккинчи ўринни, Бухоро ва Андижон вилоятлари икромчилари учинчи ўринни эгалладилар.

Совет Иттифоқи Қаҳрамони Мамадали Топилов див номли Риштон район санаторийсида йилга кўплаб меҳнаткашлар сийхат-саломатликларини тиклашмоқда.

СУРАТДА: санаторийнинг умумий кўриниши.

Ш. АЛИМОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

Шифобахш гиёҳлар

ТИРНОҚГУЛ

Тирноқгулнинг тилларанг гуллари бор. Шунинг учун ҳам одамлар уни эрта баҳордан то кеч кузгача гулзорларни, ҳовлиларни, кўчаларни безатиб турувчи ўсимлик сифатида экишадилар. Кўпчилик тирноқгулни лотинча номи билан календула деб ҳам атайди. Бу ўсимлик гўнчаётганда гултожлари худди тирноқ ўсаётгандек бирин-кетин чиқиб келади, балки шу босқ унинг номи тирноқгул деб аталгандир.

Бу ўсимлик Ўрта Ер денгизи атрофидаги мамлакатларда ёввойи ҳолда учрайди, шарқ томонга тарқалиши Эрон худудигача етиб келади. Бизда безатувчи ва шифобахш ўсимлик сифатида урунган экиб кўпайтирилади. Агарда йиринг гулли навлари экилса, парварини маромига етказиб, очилган гуллари 15 вақтда териб турилса, ҳар гектар ердан 2 тоннагача шифобахш маҳсулот олиш мумкин. Ҳар гектар ердан 15 минг сўм даромад қилиш мумкин.

Тирноқгул — бир йиллик, оч-яшил тусдаги ўсимлик. Бўйи 30 сантиметрдан 60 сантиметргача етади. Илдизи — ўқ илдиз, шохланган. Пояси тик ўсувчи, тук билан қопланган. Барглари пояга кетма-кет жойлашган. Пастдаги барглари тескари тухумсимон, юқоридагилари эса наштар шаклида бўлади. Гуллари йиринг саватчаларга тўланган, уларнинг кенглиги 3 сантиметрдан 8 сантиметргача. Гултожларининг ранги оқ сариқдан тўқ сариқгача бўлиши мумкин. Меваси писта шаклида. 1000 донасининг вазни 8—10 грамм.

Ўсимлиқнинг гули шифобахш. Эрта баҳордан то кеч кузгача териб олинади. Шунинг айтиб ўтиш кераки, агарда гули ўз вақтида териб олинмаса, уруғ боғлайди ва бошқа гул бермайди. Териб турилса такрор гуллайверади. Гуллари ёйиб қуритилади.

Замонавий илмий табибот тирноқгулнинг сувдаги дамламаси ва спиртдаги дамламасини турли хил ярачаларни, куйган жойларни, чипқонни, оқма яраларни, томоқ оғирини даволашда ва ўт ҳайдовчи восита сифатида тасвиф этилади.

Буюк ҳаним Ибн Сино тирноқгулдан «тулки касали», кўйимиздаги асаб толасининг яллиғланиши, заҳарли ҳафсалалар қачқан жойларни даволашда қўллаган. Тирноқгулнинг аллергия, сариқ касали, қолит, темир-каши, невроз, буйрак тоши, куйиш, совуқ олинчи, тизза яралари, сепкил ва бошқа хасталиклари даволашда фойдаланади.

Бу ўсимликдан дамлама тайёрлаш учун 2 ош қўшиқ маҳсулот устига 2 стакан қайноқ сув қўйилиб, 15 минут дамбаб қўйилади. Тайёрланган шифодори ярим стандан 4 маҳал овқатдан олдин истеъмол қилинади. Куйган жойларни, яраларни даволаш учун донага тирноқгул эритмаси шимдилриб, ўша жойга ёпилади. Бунинг учун унинг майдаланган маҳсулотидан 5 грамм олиб 25 грамм вазелин билан аралаштириб малҳам тайёрланади.

Н. УСМОНОВА, дориншунос.

ИНСОН ҚУДРАТИ ЧЕКСИЗ

ТИШИ ВИЛАН ПОЕЗДНИ ТОРТДИ

Полковник бобиди буни мумтоз деса бўлади: Француз фуқароси Жан Массе бир неча вагонлар тиркалган оғир локомотивни тиши билан шатакка олиб ўрнидан қўзғатган ва бир неча вақт давомда судраб юргизган. Тиш билан судраб юрталган поездга умумий вазни 1368 тоннага бетон плиталар ортилган эди.

ТАЙЕРАДАН КУЧЛИ

Инглиз Тревер Рассел Варнал — Англияда 1938 йилда туғилган забардаст лаҳлавлардан. У 19 ёшида 300 килограмм юкни кўтарган, пўлат ўзакларни осонлик билан буклаб ташлаган, мушти билан микларни қўқиб ташлаган. Полковник ҳаётида шундай лаҳлавлар бор: у пўлат занжирга боғланган муъжазига тайёрани тиши билан тортиб учтишга йўл қўймаган.

ОТНИ ОПИЧАЛА...

Австралиялик Поль Эндерсон елкасига отни олиб, 32 айналодан тентага кўтарилган. Инсон кўз олдида келтириши қийин бўлган ҳодиса: Поль Эндерсон ерда қалқанча этиб, устига маҳсус қўйилган тўшамда оғирлиги тўққиз тоннага баҳайбат филини юргизган.

БУНИ ПОЛВОН ДЕСА БЎЛАДИ

Канадалик Луи Сир Америка қишлоқларида энг кучли атлетлардан бири. У оғирлиги 669 килограмм келадиган вагоннинг ўқ — ғилдирагини тизза баробар кўтариб турган. Бундан таъқир полвон ўз елкасида умумий оғирлиги 1887 килограммлик юк вагонини кўтарган.

Маннон НАБИЕВ тайёрлаган.

— Кўзларинг мунча чиройли. Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

БИРИНЧИЛАР

● Ашурели Зоҳир (Муҳаммад Зоҳир) қўқонлик олим, журналист ва таржимон, араб, форс ва рус тилларини пухта эгаллаган. У ўзбеклар орасида биринчи бўлиб, иккинчи жидди «Русча-ўзбекча луғат»ни chop этирди. Биринчи жидди 1927 йилда, иккинчи жидди эса 1928 йилда нашр қилинди. Луғатнинг биринчи жиддида 16434 русча сўз ўзбек тилига таржимаси этилиб, у 355 бет, иккинчи жидди 332 бетдан иборат.

● Асли исми Муҳаммад-шариф Эгамберди ўғли — Сўфизода (1869—1938) Чустда хўнорманд оиласида таваллуд толган. Реакцион гуруҳларни фаш этувчи ҳажмийлар ёзгани учун Қўқондан қайдалган шоир 30 йилдан кейин Тбилиси, Бокуда яшайди. Арабистон, Хиндистон, Туркияда, Афғонистонда дарабадорликда ҳаёт кечирди. 1918 йил октябрда у ватанига қайтди. Сўфизода жумҳуриятда биринчи бўлиб 1926 йилда Ўзбекистон ССР халқ шоири унвонига сазовор бўлган.

● Ўзбек шўро шоири, драматурги ва бастакори Ҳамза Ҳакимзода Нисий жумҳуриятда биринчи бўлиб Ўзбекистон ССР халқ азъуисчи унвонини олган. Унинг «Тўхматчи» жазосини комедияси совет воқелигини акс эттиришга бағишланган биринчи комедия ҳисобланади.

● 1918 йил 1 сентябрда Каттақўрғонда биринчи шўро мактаби очилди. Унга Нурилла Муродов ўқитувчи ва мудир қилиб тайинланди. Н. Муродов тақлифи билан мактабга Алишер Навоий номи берилди. Мактабни 1923 йилда битирган тўнчиқ ўқувчилар ҳақиқатан ҳам Ўзбекистоннинг шўхрат олиб келувчи кишилар бўлиб етишилди. И. Турсунов (профессор), Р. Болтаев — артист, М. Бобоев — шоир, Ҳ. Аҳмадов — конструктор ва бошқалар шулар жумласидандир.

1931—32 йилларда эса Н. Муродов Тошкент давлат доирлиғининг ректорлиги қилди. У ўзбеклар орасидан чиққан биринчи ректор эди. Табаррук олми 90 ёшида (1988 йилда) вафот этди.

И. МИРЗАЕВА тўплаган.

БИР ПИЁЛА ЧОЙ БАҲОНА

ДАМ ОЛИШ САҲИФАСИ

«Уйрим узун бўлсин, десанг. Қанда қилма ўрик ейини!» Табиғат қўрқинчи, десанг, Тарк этмайлик олма ейини!

Шу ўринда Ёдгор бахши сўзи-ю сози янграб кетса бўладими:

Қириниз олмалар пийшанда келинг, «Пат-пат» этиб ерга тушганда келинг! Олма хуш бўйлари таралар ҳар ён, Кимки, еса бўлар дардларга дармон!

Айни тавсифларни ҳали қозоғга туширмай, бир сўхбатдошимга айтиб берган ҳам эдимки, у киши узумчиликнинг ашаддий миришқори бўлганидан, гап нисобини «узум»га буриб, бундай деди:

— Менга қаранг, аслида узумни нон билан қўшиб еяверган борки, бир дунё ҳикмату қувватни шундан ҳам топаверади. Яна шунини ҳам айтмай, ким ўз дар-

НУҚРА

(Неъматлар тавсифида)

дига даво топмаса, табиб ҳам аниқлай олмаса, барибир, айни лўқмандан тановул қилаверсин, қушоди шифо топмаса, мен қафил!

Келинг, бу борадаги тавсифни ҳам ўша шоир-бахшидан эшитайлик:

Қаранг ишқом сари: «ғуж-ғуж» узумни,

Олур ёқут каби, қақнаб қўзининг, Еган борки, ундан наҳот топади, Балки, барча дардга қушод топади!

Р. ЖУМАНИЕЗОВ тўплаган.

Уғумларимиз

ТОМОШАҚОВОҚ

Она табиятнинг ўзи гўё мусаввир, муъжизалар яратувчи. У яратганига қўлмай, ҳар бирига мос ранглар ҳам беради. Поллиздаги қовуш, тарвуз, бодринг, қовоқларга назар ташлаган киши ҳайратланиб, Ҳаммасида тўла гўзаллик бор. Дала кезиб, қишлоқда яшаб деҳқончилик билан ҳам шуғулланганми. Деҳқон эккан экинлар ичидан қовоқ турлари мени, айниқса қизилтирар, ёшилгиндан уларни завққа тўлиб томоша қилардим. Доңқовоқ, томошақовоқ, носовоқлар ичиб етилишини кузатиш мароқли.

Доңқовоқ ичи бўш, рўзгор буюмларига қулай идишдир. У дастлаб сариқ, жигарранг тусда бўлиб рўзгорда ишлатилганидан сўнг анордек қизаради. Айниқса, деҳқон, чорвадорлар доңқовоққа айрон, қаттиқ ачитиб, ёз килари ҳузур қилиб ичинган. Унда суюқ овқат-ғўжаларни ачитиб ичиш ҳам очиқ ҳавода ишлаганларни офтоб уришдан сақлаганини маълум қилади.

Томошақовоқ ичичи, нафис нақшли, кишига эстетик завқ беради. Унда кўри ўрнида тоқчаларни безашда фойдаланишган. Эндиликда ниматгадир улар табиятда жуда кам кўринапти.

Музейнинг наққошлик за-

лида сақланаётган носовоқларнинг турлари томошақовоқлар эътиборини тортмоқда. Қадим-қадимдан у инсонга ҳамроҳ бўлган. Унга солинган нос иссиқда қуриб қолмайди. Тамаки баргидан тайёрланиб, чекиб келинаётган носовоқнинг салбий таъсири ҳақида кўп гап-сўзлар юради. Сабаби, носовий опшоқ, садафдек тишини сарғайтириб, қорайтириб тўкиб юборади. Носовий чекиш киши иштаҳасини бўғайди. Лекин унинг нафи ҳам бор. У халқ табибатида танглайдай пайдо бўлган «лашту» касаллигини даволашда қўлланганини маълум.

Носовоқ табиат яратган кишига завқ берувчи муъжиза гўзаллиқдир. Уни сийғат буюмлари қаторига қўйишган. Наққошлар турли табиат гуллари, қушларнинг суратлари билан безашган. Носовоқ ҳам доңқовоқ, томошақовоқ сингари ишлатаверилгач, бора-бора қизариб кетади. У бангилликка эмас, табиат гўзаллигини намойиш қилиш учун яратилган. У ҳозирги пайтда дўстлик рамзи қатори эсдалик учун таниш-билиш ва чет эллик меҳмонларга совға этилаётди. Нақшли носовоқлар савдо тармоқларига ҳам чиқарилмоқда.

М. АҲМЕДОВ.

УСТУН

18 йилдан буён тўшакда ётган Эргаш бобонинг ногирон... Ойбекка хайр-аҳсонини кўриб.

Уйим билан олишар, Азонал олай, дейди. Елларор: «Ойбек... турсин. Бир кўриб қолмай», дейди. Ўзи меҳрга муҳтож Ўзи қашшоқ Ўзи шол. Кампирга термулиб,

Уйим билан олишар, Азонал олай, дейди. Елларор: «Ойбек... турсин. Бир кўриб қолмай», дейди. Ўзи меҳрга муҳтож Ўзи қашшоқ Ўзи шол. Кампирга термулиб,

Ғудурларан Эргаш чол: Оч, сандиғинг Кампиринг, Топтағини тезроқ ол. Ойбексиз омон бўлсин, Сен унга юбора қол...

Айтсам адо бўлайди, Ошангиз кам-қўстини. Ҳис қилдикки, бундайлар Ўнсоийлик устуни.

ДЕҲҚОН

Яшаш учун туғилган эдим, Одамлардай яшай олмадим.

Қозонимга ойда бир маҳал, Парчагина гўшт сололмадим.

Ҳечқиси йўқ Довруғни кетди, «Баракалла, деҳқон» ўғли, деб.

Вожабани, қандай кўргилик, Камаллар: «Деҳқон ўғри» деб, Одамлардай яшай олмадим...

Икром СУЯРҚУЛОВ, Дўстлик райони.

БОШҚОТИРМА

БЎНИГА: 1. Жисмоний азоб, дард. 2. Замонавий кураш турли. 3. Қулай шарт-шароит. 4. Инсоният. 5. Лафзафўй одам. 10. Ошхона анжоми. 11. Марта, баробар. 14. Олма бошлиғи. ЭНИГА: 4. Жумҳуриятимиздаги сўлим дам олиш маскани. 6. Қўл мева тури. 7. Ясама, қалбаки. 8. Башира, чехра. 12. Ойнак жаҳон эшиттиришларидан бири. 13. Тупроқ текислайдиган юмалоқ оғир гўла. 15. Рақеталарни лойиҳаловчи муҳасисси.

Ушбу бошқотирманни тўри ҳал қилиб, цифротграммани есангиз, ўзбек халқ мақолларидан бирини ўқийсиз.

Бошқотирман: Фаёз АБДУҚАҲХОР ўғли тузган.

Муҳаррир Н. ЕҚУБОВ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

32-56-26. Масьул котиб ўринбосарлари — 32-56-25. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51, 33-54-33. Қайтв ишлаш саноати бўлими — 32-54-48. Советлар ва ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими — 32-56-22. Мелiorация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-30. Мадағиат, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-54-33, 32-56-37. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54, 32-56-37. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-32. Безатиш бўлими — 32-58-79. Ўзлонлар бўлими — 33-81-42.